

УДК 378.091.3.016:813.122

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-6\(20\)-480-486](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-6(20)-480-486)

Левун Галина Григорівна Асистент, Кафедра іноземних мов, Національний університет водного господарства та природокористування, вул. Соборна 11, м. Рівне, 33000, <https://orcid.org/0000-0002-6905-1696>.

Костик Євгенія Володимирівна кандидат педагогічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання з наукової роботи, Університет Григорія Сковороди в Переяславі, вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, 08401, <https://orcid.org/0000-0002-7611-0770>.

Петрик Лада Вікторівна кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов і методик їх навчання, Київський університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 4053, <https://orcid.org/0000-0001-9936-176X>.

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ TASK BASED LEARNING У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Анотація. У статті доведено, що метод TBL повністю виправдовує себе в сучасних умовах освіти в немовному ЗВО, де іноземна мова – не самоціль, а лише один із інструментів у вирішенні життєвих та професійних завдань. Наявність конкретних цілей, зрозумілих кожному студенту, сприяє формуванню їхньої мотивації. Важливо гармонійно комбінувати цей метод із системним граматичним та лексичним підходом, максимально адаптуючи його до потреб та можливостей студентів. За цієї умови процес навчання буде не лише захопливим, а й максимально результативним. Зазначено, що одне з найскладніших завдань, яке постає перед викладачами іноземної мови, полягає в тому, щоб стимулювати уяву своїх студентів, мотивуючи їх до навчання. З огляду на це процес пошуку та розробки навчальних матеріалів, які можуть бути використані як додаток до основних підручників з курсу навчання, є одним із найважливіших напрямів діяльності викладача з планування заняття. Здебільшого викладачі під час планування заняття з англійської мови орієнтуються на традиційний підхід PPP (Presentation, Practice, Production) – презентація (пояснення нового матеріалу), практика, продукція (те, як студенти можуть застосувати отримані знання на практиці). Досвідом доведено, що цей метод надійний та дієвий. Це та основа, на якій можна організувати серію занять. Крім того, ця методика визнається кращою на сьогодні, оскільки охоплює всі галузі лексики та граматики підручників або програм, що використовуються. Перевага методики TBL порівняно з традиційними підходами полягає в тому, що вона дозволяє студентам зосередитися на реальному спілкуванні, перш ніж починати виконувати будь-який серйозний аналіз мови. Вона фокусується на потребах студентів шляхом створення для них комунікативних ситуацій та надає можливість використовувати всі свої мовні ресурси для виконання завдання. Методика допомагає студентам чітко визначити: що вони знають, чого не знають і над чим потрібно ще попрацювати. Подібна практика допомагає студентам краще усвідомити свої слабкі місця у знанні мови та заохочує їх взяти на себе (часткову) відповідальність за своє навчання. TBL добре підходить для груп студентів із різним рівнем знання мови; одне й те саме завдання може бути успішно виконане більш слабкими та більш сильними студентами з більшою чи меншою точністю та правильністю. Важливо те, що студенти з різним рівнем мовних знань

розвивають навички спілкування та усвідомлюють свої індивідуальні потреби в навчанні.

Ключові слова: метод TBL, іноземна мова, немовні спеціальності, професійна освіта, сучасні методи викладання іноземної мови.

Levun Halyna Hryhorivna Assistant, Department of Foreign Languages, National University of Water and Environmental Engineering, Soborna St., 11, Rivne, 33000, <https://orcid.org/0000-0002-6905-1696>.

Kostyk Yevheniia Volodymyrivna Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor, Deputy Head of the Department of Foreign Philology, Translation and Methods of Teaching for Scientific Work, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, Sukhomlynskyi St., 30, Pereiaslav, 08401, <https://orcid.org/0000-0002-7611-0770>.

Petryk Lada Viktorivna Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of Foreign Languages and Methodology Department, Borys Grinchenko Kyiv University, Bulvarno-Kudryavska, St., 18/2, Kyiv, 4053, <https://orcid.org/0000-0001-9936-176X>.

APPLICATION OF THE TASK BASED LEARNING METHOD IN TEACHING ENGLISH TO NON-LINGUISTIC STUDENTS

Abstract. The article proves that the TBL method fully justifies itself in modern conditions of education in a non-language university, where a foreign language is not an end in itself, but only one of the tools in solving life and professional tasks. The presence of specific goals that are clear to each student contributes to their motivation. It is important to harmoniously combine this method with a systematic grammatical and lexical approach, adapting it to the needs and capabilities of students as much as possible. And then the learning process will be not only exciting, but also as effective as possible. It is noted that one of the most difficult tasks facing foreign language teachers is to stimulate the imagination of their students, motivating them to study. In view of this, the process of finding and developing educational materials that can be used as an addition to the main textbooks for the course of study is one of the most important directions of the teacher's activity in lesson planning. For the most part, when planning an English class, teachers focus on the traditional PPP (Presentation, Practice, Production) approach – presentation (explanation of new material), practice, production (how students can apply the acquired knowledge in practice). It has been proven that this happens because this method is reliable and effective. This is the basis on which you can organize a series of classes. In addition, this technique is recognized as the best today, as it covers all areas of vocabulary and grammar of the textbooks or programs used. The advantage of TBL over traditional approaches is that it allows students to focus on actual communication before doing any serious language analysis. It focuses on the needs of students by creating communicative situations for them and gives them the opportunity to use all their linguistic resources to complete the task. The methodology helps students to clearly define for themselves: what they know, what they don't know and what they still need to work on. Such practice helps students become more aware of their language weaknesses and encourages them to take (partial) responsibility for their learning. TBL works well for groups of students with different levels of language proficiency; the same task can be successfully completed by weaker and stronger students with greater or lesser accuracy and correctness. It is important that students with different levels of language proficiency develop communication skills and are aware of their individual learning needs.

Keywords: TBL method, foreign language, non-language specialties, professional

education, modern methods of teaching a foreign language.

Постановка проблеми. Сучасна освіта вимагає, щоб навчання іноземних мов відповідало запитам суспільства. Сьогодні основною вимогою до здобутого в закладі вищої освіти рівня володіння іноземною мовою є вміння вирішувати життєві та професійні проблеми. З огляду на це іноземна мова перестала бути самоціллю, а почала розглядатися як спосіб пізнання навколишнього світу, самопізнання та саморозвитку. Формування та удосконалення соціокультурних навичок і навіть їх реалізація відбувається у процесі спілкування, а відтак, основою сучасного навчання іноземних мов є реалізація комунікативного підходу.

Одне з найскладніших завдань, яке постає перед викладачами іноземної мови, полягає в тому, щоб стимулювати уяву своїх студентів, мотивуючи їх до навчання. З огляду на це процес пошуку та розробки навчальних матеріалів, які можуть бути використані як додаток до основних підручників з курсу навчання, є одним із найважливіших напрямів діяльності викладача з планування заняття. Здебільшого викладачі під час планування заняття з англійської мови орієнтуються на традиційний підхід PPP (Presentation, Practice, Production) – презентація (пояснення нового матеріалу), практика, продукція (те, як студенти можуть застосувати отримані знання на практиці). Досвід доводить, що цей метод надійний та дієвий. Це та основа, на якій можна організувати серію занять. Крім того, ця методика визнається кращою на сьогодні, оскільки охоплює всі галузі лексики та граматики підручників або програм, що використовуються. [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історія впровадження методу комунікативних завдань сягає 1980-х років. З цього часу цей метод став досить популярним. Значну увагу його дослідженню приділяють Р. Елліс (R. Ellis), Д. Нунан (D. Nunan), П. Скехан (P. Skehan), Д. Уїлліс (D. Willis), Дж. Уїлліс (J. Willis). Серед науковців, які вивчали зазначену проблему, слід згадати таких, як L. Bartlett L., R. Brown R., Dulay H., Burt M., Krashen S., Gardner R.C., Lambert W.E., Giles H., Byrne J.L. тощо. Останніми роками цим питанням займалися J. Richards & T. Rodgers (2014), M. Tanasarnsanee (2018), D. Willis and J. Willis (2019). Важливо зазначити, що найновіші дослідження стосуються також можливості використання згаданої методики в сучасних умовах інтерактивності навчального процесу та застосування нових інформаційних технологій.

Мета статті – дослідження особливостей та механізмів застосування методу task based learning у навчанні англійської мови студентів немовних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу. Головна ідея методу Task-based learning полягає в тому, щоб створити для студента комунікативну ситуацію та попросити його виконати комунікативне завдання. Фактично, комунікативна ситуація – це будь-яка життєва ситуація, у якій використовується мова, зокрема і small talks з колишніми однокласниками, і дискусія на тему методів навчання тощо. Лексика та граматика не завжди є фокусом завдання. Йдеться про те, що студенти вже вивчили граматичні конструкції та лексику за допомогою підручника, а тепер удосконалюватимуть практичну майстерність. Отже, на наш погляд, методика TBL є швидше допоміжною, а не основною на заняттях.

Ефективність виконання такого завдання оцінюється за отриманим результатом – досягнуто мети комунікації чи ні. Використання даної методики виявило, що під час викладання теорії та практики до уваги не завжди беруться індивідуальні потреби та особливості кожного студента; зміст заняття майже завжди визначений підручником чи навчальною програмою. Викладачі нечасто дають своїм студентам завдання виконати в навчальній аудиторії таку вправу, зміст якої відповідає ситуаціям з повсякденного життя, у яких використовується рідна мова [2]. Вбачається, що лише за умови, коли викладачі

зроблять засвоєння іноземної мови осмисленим, а, отже, незабутнім, студенти зможуть природним шляхом запам'ятовувати мову та застосовувати її в різних ситуаціях. Навчання за допомогою методу TBL (Task-based Learning) чи методу комунікативних завдань (МКЗ) надає студенту саме таку можливість [3].

Застосування зазначеного методу має на меті допомогти відшліфувати навички практичного використання мови шляхом створення комунікативних ситуацій, що існують у реальному світі; ситуацій, коли усне спілкування має важливе значення до виконання конкретного завдання. У центрі уваги в такому разі перебуває саме комунікація, досягнення конкретного результату, а не граматичні чи лексичні вправи на підстановку. Метою таких завдань є не вивчення структури мови, а досягнення комунікативних цілей. Проте, щоб успішно впоратися із завданням, студенти повинні правильно використовувати мову та обмінюватися своїми ідеями. Таким чином, мова стає інструментом комунікації, спрямованим на те, щоб допомогти студенту успішно впоратися з поставленим завданням. Завдяки цьому відбувається занурення в мовне середовище і студенти починають спілкуватися іноземною мовою з практичною метою. Головним стає саме досягнення цієї мети [4].

Зазвичай, не існує єдино правильного варіанта розв'язання подібних завдань. Проведення гри, вирішення будь-якої проблеми, обмін інформацією чи досвідом – усе це може розглядатися як актуальні та автентичні завдання. Проте, завдання, у якому студенти отримують список слів, необхідних для використання, не може розглядатися як автентичне. Те саме стосується й звичайної рольової гри, якщо вона не містить елементів вирішення певної проблеми або студентам не була поставлена мета, якої необхідно досягти [5]. У багатьох рольових іграх студенти лише грають свою роль. Проте рольова гра, у якій студенти повинні зіграти ролі керівників підприємств, але при цьому необхідно дійти згоди або знайти правильне вирішення нагальної проблеми протягом певного періоду часу, написати звіт про результати обговорення, діловий лист тощо, може вважатися завданням, створеним за допомогою МКЗ.

Роль викладача при цьому суттєво відрізняється від тієї традиційної центральної ролі наставника, до якої ми звикли.

Це означає, що викладач має дещо послабити контроль над навчальним процесом, визнати, що не може контролювати те, чому кожен студент навчився протягом, наприклад, двох занять з іноземної мови. При навчанні із застосуванням МКЗ студент повинен зазнавати впливу іноземної мови настільки максимально, наскільки це буде можливо, потім висувати свої гіпотези і, в підсумку, експериментувати. Однією з головних цілей при виборі МКЗ є збільшення активності студента: МКЗ орієнтований на діяльність студента, а не викладача (Student-centered class, NOT teacher-centered); викладач має дати студентам певні завдання, завдяки яким з'явиться можливість спонтанного, індивідуального та оригінального експерименту з іноземною мовою [3]. Як результат виконання кожного такого завдання у студента з'явиться певний особистий досвід використання іноземної мови, і на цьому етапі викладач відіграватиме дуже важливу роль. Він повинен допомогти студенту дійти усвідомлення виконуваної діяльності, яка слідує за експериментом. Таке усвідомлення або усвідомлене виконання завдання є вирішальним для успіху МКЗ, саме на цьому етапі викладач має допомогти студентам зрозуміти відмінності та подібності, допомогти їм відкоригувати, прояснити та поглибити свої уявлення про іноземну мову.

Заняття складається з таких стадій:

Pre-Task. Викладач демонструє студенту мовну одиницю таким чином, щоб студент запам'ятав її значення з допомогою тексту, гіпотетичної ситуації чи діалогу.

Припустімо, що студенти отримують завдання забронювати квиток на літак або

потяг. Для початку викладач може допомогти студентам та показати відео, де вирішується подібна комунікативна ситуація. Також можна обговорити слова та структури, які будуть корисними для виконання завдання.

Мета стадії – підготувати студентів ментально та лінгвістично до виконання завдання.

Task preparation. Студенти одержують чіткі інструкції, яких вони будуть дотримуватися у процесі виконання завдання.

During task. Студенти виконують завдання, використовуючи наявні знання. Додатково звернемо увагу – студенти переважно самі обирають лексику та граматичні структури; етап *pre-task* тут допоміжний і студентам не обов'язково використовувати запропоновані викладачем конструкції. Мовлення студентів має бути спонтанним, а мета – виконати завдання, а не досягти 100% правильності мови.

У цей час викладач моніторить процес, роблячи нотатки про сильні та слабкі сторони мовної компетенції студентів. Потім студенти презентують виконане завдання перед усією групою, використовуючи всі набуті навички та вміння, а також креативність. Викладач продовжує робити нотатки, не перериваючи студентів для виправлення помилок та не допомагаючи їм.

Post-Task. Зворотній зв'язок від викладача. Наприкінці заняття виділяється декілька хвилин для обговорення сильних та слабких мовних структур. Також уточнюється, які структури виявились найбільш і найменш вдалимими.

Слід зауважити, що викладачі використовують зазначену методику по-різному. Деякі інтегрують її в чинну програму, деякі повністю замінюють нею навчальну програму, деякі використовують її як додаткові завдання до традиційної аудиторної роботи. Але загалом викладачі, які використовують “TBL” як основну викладацьку методику, виокремлюють у занятті три етапи:

Етап 1: Попереднє завдання. Викладач дає тему та ознайомлює студентів із ситуаціями/лексикою/текстами (читання та аудіювання). Це залучає студентів до теми, що вивчається, і покращує мовні знання, що може бути дуже корисним. Потім викладач пояснює, у чому полягає сутність самого завдання та організовує діяльність студентів на занятті.

Етап 2: Студенти виконують завдання в парах чи групах. Після цього вони можуть подати свої ідеї та висновки іншим учасникам. На цьому етапі помилки не є важливими; викладач забезпечує підтримку та стежить за правильним виконанням завдань. Студенти зосереджуються на спілкуванні, а не на бездоганному дотриманні правил граматики (це питання розглядатиметься на наступному етапі).

Етап 3: Викладач продовжує роботу над питаннями, поставленими на другому етапі. Під час моніторингу більшість викладачів роблять собі позначки щодо помилок студентів, щоб максимально враховувати індивідуальні потреби кожного у вивченні мови. На цьому етапі студенти повинні спиратися на знання англійської мови, щоб добре впоратися із завданням. Їм надається можливість сконцентруватися на точності та правильності вимови та використанні мови, позбавитися будь-яких сумнівів чи вирішити проблеми, з якими вони стикаються.

Завдання можуть бути найрізноманітнішими та досить простими, наприклад: скласти список видів транспорту в місті, класифікуючи їх за певним принципом, а потім узгодити все зі своїм партнером. Можуть бути більш складними: провести опитування, з'ясувати, у якій частині міста живуть люди з вашої групи і як вони дістаються до університету, після чого скласти карту або діаграму. Або це може бути щось справді складне, наприклад: рольова гра на тему “Зустріч членів ради директорів освітнього закладу

з метою вибору кандидата на посаду голови освітнього комітету» [2]. Проте, слід зауважити, що яким би не було завдання, воно завжди повинно мати якийсь логічне завершення, якого прагнуть студенти. Це обов'язково якийсь конкретний, відчутний результат (карта, лист, відеоролик тощо).

Перевага методики TBL порівняно із традиційними підходами полягає в тому, що вона дозволяє студентам зосередитися на реальному спілкуванні, перш ніж починати виконувати будь-який серйозний аналіз мови. Вона фокусується на потребах студентів шляхом створення для них комунікативних ситуацій та надає можливість використовувати всі свої мовні ресурси для виконання завдання. Методика допомагає студентам чітко визначити: що вони знають, чого не знають і над чим потрібно ще попрацювати. Подібна практика допомагає студентам краще усвідомити свої слабкі місця у знанні мови та заохочує їх взяти на себе (часткову) відповідальність за своє навчання. TBL добре підходить для груп студентів із різним рівнем знання мови; одне й те саме завдання може бути успішно виконане більш слабкими та більш сильними студентами з більшою чи меншою точністю та правильністю. Важливо те, що студенти з різним рівнем мовних знань розвивають навички спілкування та усвідомлюють свої індивідуальні потреби в навчанні.

Ще одна перевага цього підходу полягає в тому, що студенти мають можливість практикувати широкий спектр мовних знань (не лише граматику). Поєднання слів, фраз, частин мови та інші моменти, які часто не використовуються під час проведення занять за традиційними програмами, активно застосовуються на заняттях за методикою TBL.

Проте іноді це також може бути недоліком. Одне із критичних зауважень до цієї методики – хаотичність, яка часто не відповідає виданим книжковим курсам або програмам, що прагнуть упорядкувати і систематизувати заняття. Деякі викладачі (і студенти) вважають відхід від чітко структурованих мовних вправ важким і навіть анархічним. Частина викладачів також згодна з тим, що цю методику краще не використовувати при роботі з новачками, оскільки вони ще не можуть спиратися тільки на свої знання і не зможуть виконувати більшість основних завдань.

Проте наш досвід доводить, що застосування даної методики в навчанні студентів 2, 3, 4 курсів немовного закладу вищої освіти є досить успішним. Заради справедливості треба зазначити, що на початку використання методу МКЗ на заняттях з англійської мови ми помітили деяке невдоволення студентів: більшість із них звикла до навчання, центрованого на викладачі, коли не схвалюються автономність та самостійність навчання. Траплялися випадки, коли студенти коментували заняття зауваженнями з приводу того, що викладач не виконує своєї роботи, тобто не пише на дошці конкретний зразок діалогу, який їм треба використовувати під час рольової гри. У цьому випадку доводилося пояснювати мету завдання знову.

Проте поступово невдоволення змінилося розумінням цілей та завдань, а головне – ефективності даного методу. Наші заняття, побудовані на МКЗ, виявлялися більш гнучкими: студенти починали практикувати мовні навички на ранніх етапах заняття, що надавало можливість викладачеві адаптувати наступні етапи відповідно до потреб студентів. На традиційних заняттях з англійської мови студенти не мають можливості продукувати мовлення аж до останнього етапу заняття. Цілком ймовірно, що багато хто з них вже має потрібні навички, а цінний час на занятті витрачається на етапи уявлення та практики. На даний момент, за умови наявності двох академічних годин англійської мови на тиждень, це особливо важливо, оскільки час на занятті використовується значно ефективніше.

Висновки. Підсумовуючи, слід зазначити, що метод TBL повністю виправдовує себе в сучасних умовах освіти в немовному ЗВО, де іноземна мова – не самоціль, а лише

один із інструментів у вирішенні життєвих та професійних завдань. Наявність конкретних цілей, зрозумілих кожному студенту, сприяє формуванню їхньої мотивації. Важливо гармонійно комбінувати цей метод із системним граматичним та лексичним підходом, максимально адаптуючи його до потреб та можливостей студентів. За цієї умови процес навчання буде не лише захопливим, а й максимально результативним. У завданнях, складених за методом TBL, акцент завжди на спонтанності, а не на точності мови. Викладачеві важливо не акцентувати увагу на помилках під час виконання завдання; можна робити нотатки, давати зворотний зв'язок після, але в жодному разі не заважати виконувати завдання шляхом виправлення помилок. Task-based learning доцільно зміщує фокус із механічного повторення вивчених мовних одиниць на усвідомлене використання мови. Якщо викладач помітив, що заняття стали рутинними і студентам не вистачає стимулів для використання мови, доречно застосувати завдання, створені за методом TBL, що, без сумніву, активізує студентів та підвищить їх зацікавленість процесом навчання.

Література:

1. Bartlett L. Teacher development through reflective teaching. N.Y.: Cambridge University Press, 2015, 3-ed.
2. Brown R. Classroom pedagogics - a syllabus for the interactive stage // The teacher trainer. 2019. № 2, 3, 8-9. 3=2-ed.
3. Dulay H., Burt M., Krashen S. Language Two. N.Y.: Oxford University Press, 2019.
4. Gardner R.C., Lambert W.E. Attitudes and motivation in Second-Language Learning. Rowley. Mass.: Newbury House, 2020. 3-ed.
5. Giles H., Byrne J.L. An intergroup approach to second language acquisition // Journal of Multilingual and Multicultural Development. 2016. 2-ed.
6. Littlewood W. Communicative Language Teaching. N.Y.: Cambridge University Press, 2015.

References:

1. Bartlett L. (2015) Teacher development through reflective teaching. N.Y.: Cambridge University Press, 2015, 3-ed.
2. Brown R. (2019) Classroom pedagogics - a syllabus for the interactive stage // The teacher trainer. 2019. № 2, 3, 8-9. 2-ed.
3. Dulay H., Burt M., Krashen S. (2019) Language Two. N.Y.: Oxford University Press, 2019.
4. Gardner R.C., Lambert W.E. (2020) Attitudes and motivation in Second-Language Learning. Rowley. Mass.: Newbury House, 2020. 3-ed.
5. Giles H., Byrne J.L. (2016) An intergroup approach to second language acquisition // Journal of Multilingual and Multicultural Development. 2016. 2-ed.
6. Littlewood W. (2015) Communicative Language Teaching. N.Y.: Cambridge University Press, 2015.